

Sodišče: Vrhovno sodišče

Oddelek: Delovno-socialni oddelek

ECLI: ECLI:SI:VSRS:2024:VIII.IPS.14.2024

Evidenčna številka: VS00080832

Datum odločbe: 15.10.2024

Opravična številka II.stopnje: VDSS Sodba Pdp 717/2022

Senat: mag. Marijan Debelak (preds.), mag. Aleksandra Hočevar Vinski (poroč.), dr. Mateja Končina Peternel, dr. Damjan Orož, Samo Puppis

Področje: CIVILNO PROCESNO PRAVO - DELOVNO PRAVO

Institut: sklepčnost tožbe - trditveno in dokazno breme - informativni dokaz - bistvena kršitev določb pravnega postopka

Zveza: ZPP člen 7, 7/1, 212, 318, 339, 339/1

Jedro

Izračun konkretnega prikrajšanja je bil izredno zahteven ne le po višini, kot skuša prikazati toženka, ampak tudi po temelju. Tožnik je to zmozel opredeliti le opisno, ne pa točno po številu dolgovanih ur in točno po njihovi vrednosti.

Tožnika je onemogočalo tudi dejstvo, da toženka sploh ni vodila evidenc delovnega časa, čeprav je bila to njena dolžnost. Res bi lahko svoje evidence vodil tudi tožnik, vendar mu tega, da ni vodil in predložil svojih evidenc (predložil pa je v tej zvezi izpolnjene potne naloge in podatke v zvezi s CMR), ni možno šteti v škodo, zlasti pa ne na drugi strani toženko razbremeniti dokazovanja, da je tožniku plačala vse opravljene ure dela (kar je sicer običajno breme delodajalca v sporih, v katerih delavci vtožujejo plačilo za opravljeno delo). Toženka se v dokazovanje tega niti ni spuščala, temveč je zgolj vztrajala, da je v mednarodnem prometu splošna praksa, da se šoferje plačuje po kilometrih in da zato tožniku ničesar ne dolguje.

V tožnikovem opisu njegovega življenjskega primera so manjkala pravno pomembna dejstva, informativnost pa se je kazala v zahtevnem ugotavljanju razlike med plačanim in neplačanim delom, ki je terjala tudi poseben metodološki pristop. Sodišče druge stopnje je bilo pri presoji tožnikovega trditvenega in dokaznega bremena prestrogo oziroma je sodišču prve stopnje neutemeljeno očitalo nedopustno izvedbo informativnega dokaza s postavitvijo izvedenke ekonomske stroke. S tem je sodišče druge stopnje napačno uporabilo 7. člen Zakona o pravdnem postopku (ZPP) in storilo kršitev iz prvega odstavka 339. člena ZPP.

Izrek

I. Reviziji se ugodi, sodba sodišča druge stopnje se razveljavi in se zadeva vrne temu sodišču v novo sojenje.

II. Odločitev o stroških revizijskega postopka se pridrži za končno odločbo.

Obrazložitev

1. Sodišče prve stopnje je dopustilo spremembo tožbe, delno ustavilo postopek in rzsodilo, da je toženka dolžna tožniku za čas od marca 2015 do januarja 2019 plačati razlike v plači in druge prejemke iz delovnega razmerja v skupni višini 40.133,56 EUR bruto oziroma 35.081,47 EUR neto ter mu povrniti stroške postopka.

2. Sodišče druge stopnje je pritožbi toženke ugodilo in sodbo sodišča prve stopnje spremenilo tako, da je tožbeni zahtevek zavrnilo ter tožniku naložilo plačilo stroškov prvostopenjskega in pritožbenega postopka.

3. Vrhovno sodišče je s sklepom VIII DoR 158/2023 z dne 30. 1. 2024 revizijo dopustilo glede vprašanja, ali je sodišče druge stopnje odločitev o zavrnitvi tožbenega zahtevka pravilno oprlo na ugotovitev, da tožnik ni zadostil trditvenemu in dokaznemu bremenu.

4. Tožnik v reviziji navaja, da je sodišče druge stopnje napačno ugotovilo, da ni zadostil trditvenemu bremenu glede nadur, dnevnic, dodatkov in da je bilo zaradi angažiranja izvedenke finančne stroke kršeno razpravno načelo oziroma prvi odstavek 339. člena ZPP v zvezi s 7. členom Zakona o pravnem postopku (ZPP).¹ Do konca prvega naroka za glavno obravnavo je navedel, da je moral delati po mesec in več brez prostega dne. Pogodba o zaposlitvi je določala 40-urni delovni teden pri enakomerni razporeditvi delovnega časa, praksa pa je bila drugačna. Nadurno delo je bilo običajno, stalnica je bila skoraj 300 ur mesečno. Toženka je plačo in druge prejemke plačevala na svoj način, izhajajoč iz 0,09 EUR na prevoženi km. Prispevke in davke je plačevala le od zneska osnovne plače po pogodbi o zaposlitvi, ostalo pa je prikazala kot stroške. Plače, dodatkov in stroškov torej ni obračunavala glede na dejansko opravljeno delo, s tem da delovnega časa sploh ni evidentirala. Pri mobilnem delavcu obstajajo različne kategorije časa, ki se štejejo v delovni čas ali pa ne. Ugotavljanje in izračun tega bi bilo za tožnika prezahtevno opravilo, saj nima potrebnih pravnih in finančnih znanj. Zato je predlagal postavitev izvedenca, da iz potnih nalogov in tovornih listov (CMR), ki izkazujejo opravljene vožnje, izračuna prikrajšanje. Glede na izvedeniško mnenje je dopolnil navedbe in modificiral zahtevek, ki mu je sodišče prve stopnje v celoti ugodilo in v obrazložitvi sodbe poudarilo, da mu je priznalo pravice, ki mu gredo po zakonodaji in kolektivnih pogodbah. Sodišče druge stopnje je zahtevek zavrnilo, češ da je bila tožnikova trditvena podlaga preveč pavšalna, z angažiranjem izvedenca pa naj bi bilo kršeno razpravno načelo, kar ne drži. Utemeljenost revizije potrjuje tudi sodna praksa (II Ips 128/2016).

5. Toženka v odgovoru na revizijo predlaga njeno zavrnitev. Navaja, da je tožniku dokumentacija iz njegovega zaznavnega območja omogočala, da bi podal trditve v zvezi s temeljem terjatve, nakar bi izvedenec to preveril le po višini, ne pa da je izvedenec ugotavljal, koliko ur je tožnik opravil.

6. Revizija je utemeljena.

7. Vrhovno sodišče na podlagi 371. člena ZPP izpodbijano sodbo preizkusi samo v tistem delu in glede tistih konkretnih pravnih vprašanj, glede katerih je bila revizija dopuščena.

8. Sodišče prve stopnje je tožnikovemu zahtevku za plačilo plač in drugih prejemkov iz delovnega razmerja za čas od marca 2015 do januarja 2019 ugodilo, sodišče druge stopnje pa je zaradi ugotovljene bistvene kršitve določb pravnega postopka po prvem odstavku 339. člena ZPP v zvezi s prvim odstavkom 7. člena ZPP (po katerem morajo stranke navesti vsa dejstva, na katera opirajo svoje zahteve, in predlagati dokaze, s katerimi se ta dejstva dokazujejo) navedeno odločitev spremenilo tako, da je zahtevek zavrnilo.

9. Zaradi preizkusa takšne odločitve in odgovora na revizijsko vprašanje je v nadaljevanju najprej povzet potek postopka s poudarkom na tožnikovih navedbah, saj trditveno in dokazno breme in s tem povezana presoja dopustne izvedbe informativnega dokaza² ni neodvisna od poteka konkretnega postopka.

Dosedanji potek postopka

10. Tožnik je v tožbi navajal, da je bil pri toženki zaposlen od 1. 6. 2013 do 14. 1. 2019 kot voznik kombiniranega vozila in je moral v nasprotju s predpisi delati cele dneve, tudi čez vikende; po mesec in več je bil brez prostega dne, primoran spati na poti. Po pogodbi o zaposlitvi je bil upravičen do plače 783,00 EUR bruto. Pojasnil je, da bi bil zaradi številnih potnih nalogov, nadur in dodatkov ter zato, ker nima pravnih in finančnih znanj, izračun prikrajšanja zanj prezahtevno opravilo. Zato je predlagal postavitev izvedenca finančne stroke. Poleg tega dokaznega predloga je predlagal še svoje zaslišanje, zaslišanje prič in listinske dokaze - plačilne liste za čas od 1. 6. 2013 do 14. 1. 2019, potne naloge in CMR. Sprva je vtoževal 5.000,00 EUR, kar je opredelil kot približno prikrajšanje iz naslova nadur, praznikov, dodatkov za nočno in nedeljsko delo ter dnevnic za čas enega leta od oktobra 2014 do septembra 2015.

11. Toženka je v odgovoru na tožbo navedla, da je tožnik vsak mesec prejel plačilo v skoraj dvakratni višini plače iz pogodbe o zaposlitvi in navedla mesečne zneske, ki jih je prejel leta 2018. Sklicevala se je na dogovor o plačilu dela: 0,09 EUR na kilometer za vožnje v tujini, 5 EUR na uro za vožnje v Sloveniji, pavšalni znesek 5 EUR za naklade/razklade pri vsaki stranki. Ker je menila, da tožnik ni ponudil nobenega dokaza in ni navedel trditvev, na podlagi katerih bi bilo mogoče preizkusiti utemeljenost zahtevka, je predlagala zavrnitev zahtevka.

12. Tožnik je v prvi pripravljalni vlogi navedel, da bi se dogovor o plačilu na podlagi prevoženih kilometrov, če bi veljal, lahko nanašal kvečjemu na osnovno plačo, ne na nadure in dodatke. Poudaril je pomen pogodbe o zaposlitvi in kogentnih določb delovnega prava, na podlagi katerih je upravičen do plačila nadur in dodatkov. Pogodba o zaposlitvi je določala 40-urni delovni teden pri enakomerni razporeditvi delovnega časa, praksa pa je bila drugačna. Nadurno delo je bilo običajno, stalnica je bila skoraj 300 ur mesečno. Toženka ni pravilno beležila in plačevala nadur, dela v nočnem času ter dela na praznike in vikende. Vse to je razvidno iz potnih nalogov in CMR, ki dokazujejo dejansko opravljene vožnje. Pogodba o zaposlitvi je še določala, da znaša plača 556,00 EUR neto in da je upravičen do dodatkov po zakonu. V plačilnih listah je toženka osnovno plačo navedla približno v višini minimalne plače. Po Kolektivni pogodbi za obrt in podjetništvo³ je upravičen do dodatkov zaradi razporeditve delovnega časa v naslednjih odstotkih: za nadurno delo in nočno delo v višini 30%, za delo v nedeljo, na praznike in dela proste dneve v višini 50%. Primeroma je po mesecih za čas enega leta - od oktobra 2014 do septembra 2015 navedel točno število opravljenih ur. Vztrajal je pri dokaznem predlogu s postavitvijo izvedenca.

13. Tožnik je na prvem naroku za glavno obravnavo predložil dokumentacijo cca. 1000 listov v različnih mapah (potni nalogi), ter USB ključek glede tovornih listov z več kot cca. 6000 datotekami. Sodišče mu je

določilo rok 30 dni, da vse navedeno predloži skupaj na USB ključku. Tožnik je nato ob predložitvi USB ključka (A5) pojasnil, da so na njem zbrani vsi podatki o opravljenih službenih poteh, na podlagi katerih bo izvedenec lahko izračunal prikrajšanja, in sicer plačilne liste za junij 2013 - januar 2019, potni nalogi za april 2014 - december 2018, vsakemu potnemu nalogu pa so priloženi tudi tovorni listi, računi za točenje goriva, cestnine in predornine, ki potrjujejo zapise v potnih nalogih.

14. Toženka je potrdila verodostojnost plačilnih list, navedla konkretne mesečne zneske bruto plač, ki jih je plačala tožniku, ter opozorila na to, da ima vsaka plačilna lista prilogo z obračunom plače po dogovoru. Navedla je še, da je v mednarodnem prometu splošna praksa, da se šoferje plačuje po kilometrih, zato tožniku ne dolguje ničesar. Očitala mu je, da ji je tovrstne liste očitno protipravno odtujil, saj se ta dokumentacija pri njem nahaja nezakonito, potne naloge pa je očitno ponaredil, saj so njeni potni nalogi drugačni (B3-B48).

15. Na naslednjem naroku je tožnik podobno kot že pred tem (tokrat pa v zvezi z izpovedjo direktorja toženke) navedel, da je toženka plačo izračunala na način, da je dobila skupni znesek na podlagi števila prevoženih kilometrov, nakar je na podlagi tega zneska prilagodila plačilne liste in obračunala bruto plačo v višini po pogodbi o zaposlitvi, preostali znesek pa je predstavljal plačilo stroškov, pri čemer ni vodila evidenc glede delovnega časa.

16. Toženka je nato predložila listine, za katere je trdila, da jih je izpolnil tožnik in iz katerih naj bi bilo razvidno število prevoženih kilometrov in trajanje dela, češ da je šele po natančnem pregledu USB ključka ugotovila, da ti podatki niso zajeti. Sodišče prve stopnje izvedbe teh (prepozno predlaganih) dokazov ni dopustilo.

17. Nato je sodišče postavilo izvedenko ekonomske stroke in ji naložilo, da izdela mnenje o tem, ali je toženka tožniku plačala za delo (plačo, dodatke in stroške) v zadostni višini oziroma naj ugotovi višino dolgovanega zneska.

18. Toženka je v posebni vlogi uveljavljala bistvene kršitve določb pravnega postopka iz prvega odstavka 339. člena ZPP (kršitev razpravnega načela), češ da tožnik ni zadostil trditvenemu in s tem tudi ne dokaznemu bremenu (7. in 212. člen ZPP) glede morebitnega prikrajšanja pri plačilu, saj z dokaznimi predlogi (angažiranjem izvedenca) ni možno nadomestiti pomanjkljive trditvene podlage.

19. Izvedenka je izračunala, da je bil tožnik od marca 2015 do januarja 2019 prikrajšan za 40.133,56 EUR bruto oziroma za 35.081,47 EUR neto (ta znesek poleg neto plač in dodatkov zajema tudi stroške v zvezi z delom). Izvedenskemu mnenju so priložene obsežne tabele, katerih pretežni del se nanaša na podatke za ugotovitev opravljenih ur dela oziroma za obračun delovnega časa.

20. Toženka je v naslednji vlogi vztrajala, da je izvedensko mnenje nerelevantno in da pomeni angažiranje izvedenca bistveno kršitev določb pravnega postopka. Po vsebini pa je mnenju nasprotovala le glede tega, da so bili upoštevani potni nalogi pod A5, namesto pod B3 - B48. Izvedenka pa je glede tega v mnenju navedla, da če obstaja dvom v pravilen zajem podatkov, potem predlaga, da primerjavo med potnimi nalogi pod A5 s prilogami in potnimi nalogi po B3 - B48 opravi izvedenec s področja prometa.

21. Tožnik, ki na izvedensko mnenje ni imel pripomb, je vložil posebno vlogo, s katero je dopolnil navedbe in modificiral zahtevek. V tej vlogi je oblikoval tabelo, glede katere je pojasnil, da je v njej povzel izračune izvedenke, in sicer tako, da je v stolpcu A navedel bruto plače, ki jih je dobil za

posamezni mesec; v stolpcu B je navedel neto zneske plač in stroškov za posamezen mesec; v stolpcu C število opravljenih ur v posameznem mesecu; v stolpcu D število opravljenih nadur v posameznem mesecu; v stolpcu E bruto zneske plač, ki bi mu morali pripadati glede na dejansko opravljeno delo; v stolpcu F neto zneske prejemkov, ki bi mu morali pripadati glede na dejansko opravljeno delo; v stolpcu G zneske bruto prikrajšanj plač za posamezne mesece; v stolpcu H pa zneske neto prikrajšanj plač in stroškov iz delovnega razmerja. Na takšen način je povzel vse mesece od marca 2015 do januarja 2019. Tabela za marec 2015 po navedenih stolpcih je npr. vsebovala naslednje podatke: A - 792,05 EUR, B - 1243,9 EUR, C - 290,37 ur, D - 114,37 nadur, E - 1.567,74 EUR, F - 2.124,34 EUR, G - 775,69 EUR, H - 880,44 EUR. Zneske iz stolpca G in H je vnesel v zahtevek, ki ga je opredelil po mesecih od marca 2015 do januarja 2019 z zakonskimi zamudnimi obrestmi od 19. dne v mesecu za pretekli mesec.

22. Toženka spremembi tožbe (povečanju obstoječega zahtevka) ni nasprotovala. Naslednja njena navedba je bila podana šele na zaključnem naroku za glavno obravnavo - da navaja kot do sedaj.

23. V pritožbi je toženka navajala, da tožnik ni zadostil trditvenemu (in s tem tudi ne dokaznemu) bremenu; da je le pavšalno navajal, da je opravil večje število nadur, brez konkretne trditvene podlage, kdaj in koliko, sodišče pa je kljub temu izvajalo dokazni postopek in je s postavitvijo izvedenke kot nedovoljenim informativnim dokazom kršilo razpravno načelo.

24. Sodišče druge stopnje se je strinjalo s pritožbo in pojasnilo, da tožnik ni navedel števila opravljenih nadur, kdaj naj bi jih dejansko opravil, ni krajevno in časovno konkretiziral okoliščin, v katerih naj bi jih opravil, zlasti pa ni navedel, katere naloge naj bi takrat opravljal. Sodišču prve stopnje je očitalo, da je kljub nesklepčni tožbi postavilo izvedenko finančne stroke, saj da podatki o relevantnih dejstvih niso bili izven spoznavnega območja tožnika, zato ni ugotovilo izjeme od načelne prepovedi informativnega dokaza. Zaključilo je (mimo pritožbenih navedb), da tožnik trditvene podlage ni dopolnil niti potem, ko je prejel izvedensko mnenje.

Razlogi za odločitev o reviziji

25. Izvedba dokaza, ki dopolnjuje pomanjkljive navedbe strank o relevantnih dejstvih, načeloma ni dovoljena.⁴ Prepoved izvedbe informativnega oziroma poizvedovalnega dokaza je utemeljena, ko stranka pozna ali bi lahko poznala dejstva, ki jih mora zatrjevati v okviru trditvenega bremena. Ko pa stranka tega bremena ne zmore in mora zatrjevati dejstva, ki so zunaj njenega zaznavnega območja, je treba po eni strani omiliti zahteve glede substanciranja dejanskih navedb, kar se povezuje s pojmom sklepčnosti⁵, po drugi strani pa dovoliti poizvedovalni dokaz, da se zagotovi poštenost sojenja. V nasprotnem primeru je ogrožen cilj pravnega postopka, ki je v varstvu pravic, ki jih imajo pravni subjekti na podlagi materialnega prava⁶.

26. Poleg (kogentnih) določb materialnega prava, relevantnih za odločitev v tem primeru, do katerih se sodišče druge stopnje ni v ničemer opredelilo, so glede tega, kako strogo naj se presoja tožnikovo obveznost navajanja dejstev oziroma predlaganja dokazov, pomembna tudi postopkovna pravila v delovnih sporih, ki so urejena v Zakonu o delovnih in socialnih sodiščih (ZDSS-1)⁷. Ta v 19. členu določa uporabo ZPP, če ni z ZDSS-1 določeno drugače. Že v ZPP je kot omilitev razpravnega načela predvideno materialno procesno vodstvo (285. členu ZPP), ki ga je treba v delovnih sporih dosledno izvajati tudi zaradi položaja delavca, kot podrejene stranke v delovnem razmerju, kar se odraža tudi v oteženem procesnem položaju delavca v sporu z delodajalcem, še posebej z vidika pridobivanja podatkov o odločilnih dejstvih in zbiranja dokaznega gradiva (kot se je pokazalo tudi v tem primeru - glej npr. 14.

točko obrazložitve te sodbe). Vse to je treba upoštevati pri razlagi v smeri omiljene strogosti do delavca glede obveznosti navajanja dejstev oziroma predlaganja dokazov. Seveda pa je uporaba procesnih pravil in s tem vprašanje dopustne izjeme od načelne prepovedi informativnega dokaza odvisno tudi od okoliščin posameznega primera.

27. V obravnavani zadevi so bile tožnikove tožbene navedbe pomanjkljive, kasneje pa jih je dopolnjeval. Po toženkinem odgovoru na tožbo je v prvi pripravljalni vlogi navedel nekatere dodatne okoliščine, ki so omogočale spoznanje o dejanskih podlagah zahtevka in na drugi strani tudi toženkino obrambo. Ključne tožnikove navedbe so bile:

- ves čas zaposlitve pri toženki od 1. 6. 2013 do 14. 1. 2019 je moral kot voznik kombiniranega vozila delati cele dneve, tudi čez vikende, po mesec in več brez prostega dne in je bil po kogentnih določbah delovnega prava prikrajšan za plačilo nadur, dodatkov za nočno delo, delo na praznike in dela proste dneve ter dnevnic;

- dogovor, ki ga je za obračun plačila uporabljala toženka (0,09 EUR na kilometer za vožnje v tujini, 5 EUR na uro za vožnje v Sloveniji, pavšalni znesek 5 EUR za naklade/razklade pri vsaki stranki) bi se lahko nanašal kvečjemu na osnovno plačo, ne pa na nadure in dodatke;

- po pogodbi o zaposlitvi je bil upravičen do plače v višini 783,00 EUR bruto oziroma 556,00 EUR neto;

- pogodba o zaposlitvi je določala 40-urni delovni teden pri enakomerni razporeditvi delovnega časa, praksa pa je bila drugačna; pri toženki je bilo nadurno delo običajno, stalnica pa je bila skoraj 300 ur mesečno;

- število ur dela na primeru enega leta od oktobra 2014 do septembra 2015 je bilo navedeno po mesecih (od 199,85 do 383,87 ur na mesec);

- toženka je plačo izračunala na način, da je dobila skupni znesek na podlagi števila prevoženih kilometrov; nato je na podlagi tega zneska prilagodila plačilne liste in obračunala bruto plačo po pogodbi o zaposlitvi, ki je bila približno v višini minimalne plače, preostali znesek pa je predstavljal plačilo stroškov;

- toženka ni vodila evidenc oziroma dejanskega obračuna delovnega časa, ni pravilno beležila in plačevala nadur, dela v nočnem času, na praznike in vikende, kar je razvidno iz potnih nalogov in CMR, ki dokazujejo dejansko opravljene vožnje.

28. V okoliščinah tega primera je treba upoštevati, da so potni nalogi in CMR poleg plačilnih list in še nekaterih drugih listin predstavljali obsežno dokumentacijo, zaradi katere bi bil izračun prikrajšanja (že glede števila ur, ne le glede vrednosti teh ur) prezahtevno delo za tožnika, ki je sicer po materialnem pravu pravilno izhajal iz tega, do katere vrste plačil po delovnopravnih predpisih (npr. do dodatkov zaradi razporeditve delovnega časa) bi bil upravičen na podlagi trditev, da je delal cele dneve oziroma, da je bila stalnica skoraj 300 ur opravljenega dela na mesec. Šele iz obsežnega pregleda potnih nalogov in CRM je bilo mogoče ugotoviti, koliko ur točno je tožnik opravil posamezne mesece, saj podatki o tem niso izhajali iz plačilnih list (vse plačilne liste so vsebovale le navedbo o 174 urah dela, kar ustreza pogodbenemu določilu o 40-urnemu delovnemu tednu pri enakomerni razporeditvi delovnega časa, tožnik pa je ravno temu nasprotoval) in tudi ne iz obračunskih prikazov plačil toženke po posebnem dogovoru (ki je temeljil na številu prevoženih kilometrov in se v ničemer ni opiral na podatek o dejansko opravljenih urah dela).

29. Kot je navajal tožnik in kot je potrdil direktor toženke v svoji izpovedi, je toženka mesečno plačilo izračunala na način, da je najprej izračunala skupni znesek plačila na podlagi števila prevoženih kilometrov, nato pa je na podlagi tega zneska prilagodila plačilne liste in obračunala bruto plačo v višini po pogodbi o zaposlitvi, preostali znesek pa je opredelila kot nekakšne stroške, pri čemer toženka niti ni vodila evidenc glede delovnega časa.

30. Tudi če bi tožnik za celotno vtoževano obdobje navedel, koliko ur mesečno je opravil (kar je primeroma storil le za čas enega leta od oktobra 2014 do septembra 2015), bi še vedno ostal problematičen izračun razlike dolgovanih ur, ker ni razpolagal s podatkom, koliko ur dela naj bi bilo zajeto v toženkinih obračunih, saj so ti temeljili na prevoženih kilometrih, ne na opravljenih urah dela.

31. Sporni izračun dolgovanih ur (in obračun njihove vrednosti) je bil za tožnika še toliko težji, ker je bilo treba ugotovljati, kdaj točno je opravljal nadurno delo, kdaj delo na praznike in dela proste dneve. Pri tem pa je treba upoštevati še posebna pravila o delovnem času voznikov (kaj se šteje v ta čas in kaj ne) ter določbe o višini dodatkov po posameznih postavkah.

32. Izračun konkretnega prikrajšanja je bil torej izredno zahteven ne le po višini, kot skuša prikazati toženka, ampak tudi po temelju. Tožnik je to zmožgel opredeliti le opisno, ne pa točno po številu dolgovanih ur in točno po njihovi vrednosti.

33. Tožnika je onemogočalo tudi dejstvo, da toženka sploh ni vodila evidenc delovnega časa, čeprav je bila to njena dolžnost. Res bi lahko svoje evidence vodil tudi tožnik, vendar mu tega, da ni vodil in predložil svojih evidenc (predložil pa je v tej zvezi izpolnjene potne naloge in podatke v zvezi s CMR) ni možno šteti v škodo, zlasti pa ne na drugi strani toženko razbremeniti dokazovanja, da je tožniku plačala vse opravljene ure dela (kar je sicer običajno breme delodajalca v sporih, v katerih delavci vtožujejo plačilo za opravljeno delo). Toženka se v dokazovanje tega niti ni spuščala, temveč je zgolj vztrajala, da je v mednarodnem prometu splošna praksa, da se šoferje plačuje po kilometrih in da zato tožniku ničesar ne dolguje.

34. Glede delodajalčeve opustitve vodenja evidenc delovnega časa in v tej zvezi oteženega dokazovanja ur opravljenega dela za delavca, kot šibkejše stranke v delovnem razmerju, je treba tudi po stališču Sodišča EU nujno preprečiti, da bi imel delodajalec možnost omejevanja pravic delavca.⁸ Zato je obveznost točnega evidentiranja na strani delodajalca - tudi s ciljem, da se delavcu zagotovi plačilo po pravilih delovnega prava in ne po pravilih, ki temu nasprotujejo (plačilo po kilometrih).

35. Za presojo teže tožnikovega trditvenega in dokaznega bremena je treba upoštevati tudi to, da je toženka glede predloženih tovornih listov navedla, da jih je tožnik toženki protipravno odtujil, glede potnih nalogov pa, da jih je očitno ponaredil, kar še dodatno kaže na kompleksnost podatkov za izračun primanjkljaja oziroma potrjuje tožnikove navedbe, da je bil izračun primanjkljaja zanj pretežko breme - ne le zaradi izračuna po višini, ampak že zaradi izračuna razlike dolgovanih ur oziroma časa, v zvezi s katerim je upravičen do nadur in drugih dodatkov, kar zahteva različno ugotavljanje in pristop k izračunu. Toženka torej neutemeljeno vztraja, da je imel tožnik v svojem zaznavnem območju dovolj podatkov, da bi lahko podal natančne navedbe o temelju zahtevka, nakar bi te izvedenec preveril le še po višini.

36. V tožnikovem primeru tudi ni šlo za enkratni dogodek ali kratkotrajno, enakovredno razmerje, kar bi mu verjetno olajšalo breme pravedanja, saj spor izvira iz dalj časa trajajočega delovnega razmerja, v katerem je bil tožnik v podrejenem položaju, kar se je odrazilo tudi v težavnem zbiranju dokaznega

gradiva in v tej zvezi podanih očitkih toženke o tožnikovem "dvojnem knjigovodstvu", o nedopustnem razpolaganju z njenimi listinami ter celo o ponarejanju ključnih listin. Glede na vse te okoliščine je sodišče druge stopnje napačno sklepalo, da so bili vsi podatki o relevantnih dejstvih znotraj tožnikovega zaznavnega območja.

37. Revizija utemeljeno opozarja na podobnost s primerom Vrhovnega sodišča RS II Ips 128/2016, ki se je nanašal na premoženjskopravna pravila družinskega prava, v katerem je bil glede vlaganj v nepremičnino dopusten dokaz z izvedencem, čeprav kot delno informativni dokaz, saj trditvena podlaga ni vsebovala natančnih podatkov o tem, kdaj in koliko ur je tožnik opravljal kakšno konkretno opisano delo ter kolikšna je bila vrednost tega dela, kot se je odražala v premoženju toženke. Informativnost se je kazala v metodi ugotavljanja vrednosti vlaganj v obdobju 17 let. Preciznih podatkov o urah dela in o natančni vrednosti vložene materiala stranki nista več posedovali in bi bilo tudi neživljenjsko, če bi se to od njih zahtevalo.

38. Tudi v tožnikovem opisu njegovega življenjskega primera so manjkala pravno pomembna dejstva, informativnost pa se je kazala v zahtevnem ugotavljanju razlike med plačanim in neplačanim delom, ki je terjala tudi poseben metodološki pristop. Zato in iz ostalih zgoraj navedenih razlogov revizijsko sodišče zaključuje, da je bilo sodišče druge stopnje pri presoji tožnikovega trditvenega in dokaznega bremena prestrogo oziroma je sodišču prve stopnje neutemeljeno očitalo nedopustno izvedbo informativnega dokaza s postavitvijo izvedenke ekonomske stroke. S tem je sodišče druge stopnje napačno uporabilo 7. člen ZPP in storilo kršitev iz prvega odstavka 339. člena ZPP.

39. Zato je vrhovno sodišče reviziji ugodilo, sodbo sodišča druge stopnje razveljavilo in zadevo vrnilo temu sodišču v novo sojenje (prvi odstavek 379. člena ZPP), da upošteva stališča iz tega sklepa odgovori tudi na ostale pritožbene navedbe, do katerih se v posledici napačne odločitve še ni opredelilo.

40. Vrhovno sodišče je odločitev o stroških revizijskega postopka pridržalo za končno odločbo (tretji odstavek 165. člena ZPP).

41. Odločitev je sprejelo soglasno.

¹ Ur. l. RS, št. 26/99 in nasl.

² V pravdnem postopku nosita trditveno in dokazno breme obe stranki (prvi odstavek 7. člena, prvi odstavek 180. člena in 212. člen ZPP). Poskrbeti morata za dejansko procesno gradivo, na podlagi katerega bo sodišče odločilo o tožbenem zahtevku. Vsaka stranka mora navajati tista dejstva, ki so ji, upošteva materialno pravo, v prid. Za taka dejstva mora, če so med strankama sporna, ponuditi dokaze. To je najsplošnejše pravilo, ki pa ni brez izjem. Ena od teh se nanaša na informativni dokaz. Več o tem M. Dolenc: O vlogi informativnega dokaza v pravdnem postopku, Podjetje in delo, št. 6-7/2011, str. 1467 - 1475.

³ Ur. l. RS, št. 73/08 in nasl.

⁴ Npr. sodbe Vrhovnega sodišča RS III Ips 22/2010 z dne 23. 1. 2012, II Ips 320/2011 z dne 8. 12. 2011, II Ips 163/2012 z dne 17. 1. 2023, na katere se je sklicevalo že sodišče druge stopnje.

⁵ Iz 318. člena ZPP izhaja, da je tožba nesklepčna, ko iz tožbenih navedb ne izhaja utemeljenost tožbenega zahtevka. Sklepčnost tožbe pomeni v svojem bistvu tožnikovo trditveno breme (prvi odstavek 7. člena ZPP). Glej J. Zobec, Vsebinski pogoji za izdajo zamudne sodbe in poizvedovalni postopki, Pravniki 11-12/2006, str. 899 - 901.

⁶ M. Dolenc: O vlogi informativnega dokaza v pravdnem postopku, Podjetje in delo, št. 6-7/2011, str. 1474.

⁷ Ur. l. RS, št. 2/04 in nasl.

⁸ O dolžnosti evidentiranja glej tudi sodbo Sodišča EU C-55/18 z dne 14. 5. 2019, zlasti točke 44 do 60.

Datum zadnje spremembe: 17.12.2024